

SZLOVÉN KÖLTŐK

BORIS A. NOVAK

A DUNA '91 NYARÁN

Emlékszel a széles hátú, bő vizű Dunára,
Drago, mely Budapestről sodort minket egy apró
kis rozsdáette bárkán tova? Mintha útjára
kelt volna velünk a táj, s az egyenesen hulló

napsugarak himbálták a fedélzetet. A motor
ütemes zúgása szinte kimért pontossággal
fedte a feszültség őrlődését bennünk s a komor,
lázás és mohó utóbbi néhány hét szorgossággal

szőtte életünkre szaruját. A gépütemek
zajára elszunnyadtunk. Mondd, Drago, te is Gornja
Radgonát láttad újra, hol kiégett épületek
közt utazva Janez Svetinára, a fotósra

gondoltunk csendben, a pacifistára, ki buddhista
tudatának ürességével a tankot fotózta?
Csak a furcsán szép és tiszta fénykép maradt vissza,
mintha, hova csendesen elfeküdt, megcsókolta

volna a fehér utat. Szemhéja enyhén megnyílt
halálakor s kiömlött nézése, mint odakint
ahogy a sok víz, miután egybeért s ívet írt,
medrének búcsút int és a Dunába folyik mind

és amint a súlyos sár, mely a síkságon megül
s csillámló hegyi tavakból a hideg hó és jég
és a bejáratlan, mély erdők suttogása végül
a Dunába ér. És dőlt városokból a törmelék,

a vízbefúltak s toronymagasból a harang hangja
és kik erre járva nyom nélkül a Dunába vesztek,
volt harci népek vad üvöltésének visszhangja,
a nyarak, századok s mit jövő téltre félretettek

a nagykabátok; az aratások s véres vetések,
dőlt hidak, a csend, s tutajok sziluettje távol fent,
a tiltott nyelvek, szerelmek s a várt partraérések,
melyek a Fekete-erdőt és a Fekete-tengert

a fedélzet fekete kátrányával összekötik.
Nyilatkozatok tömkelegét álmodtad-e, Drago,
mit, ahogyan a hajótöröttek vízbe lökik
palackjuk – az éterbe küldtünk százszor meg százszor?

Neked is borfoltok illata ütötte orrod
és végigégett cigaretták füstjének szaga,
melyekkel akkor ott egy bomló, volt világ omlott
s kavargott érvelések s bizarr viták garmada?

Vajon a *bajtársak*, Gordana, Niko, Jaro, Tomaž
ébresztettek-e, vagy amint halottakról számol be,
a rádió? Vagy talán a két fiatal lány, nem más,
kik az este halkán csevegve előttünk szálltak le?

Emlékszel-e, Drago? Hintázott a part talpunk alatt.
A végső pillantás édeskeserű érzéséig
figyeltük mozdulatlan-némán, ahogy a két alak
a pillanat szívébe lassan visszakisebbedik

s amint örökre elnyeli őket a móló mélye,
mely egyszerre volt hosszú és rövid, mint az élet . . .
Az est lehűtötte a lég forróságát. Véget
ért a test berregése. A háborúnak vége . . .

TÁVOLLÉT

Mint a lég üvegkoporsója,
úgy ölel körül a távollét,
kicsengő léptek puha pora,
mely száll, leng, mielőtt földet ér.

Eszembe jut e távollétról
egy hihetetlenül ismert arc,
mint ki ládamélyből jött elő,
melyet időpecsét zárva tart.

Hogy nyíljon, mint megannyi fénycsap,
nyitni a távollét bilincsét
az emlékezéssel lehet csak,

sajog, fáj bele a belépés,
testem oly pőrén, nyitottan áll,
távollét, te legélőbb halál.

MATJAŽ KOCBEK

A MAGÁNY KÓDEXE

A születés és halál illúzió, amit a magány felé vezető hosszú
és magányos utadon fogsz felismerni. A férfi és a nő gyermekként
áldoztatnak fel az igazság kegyelmébe, hogy a halál létezik.

A mulandóság szorongató tudata az Isten keresése és felismerése
közben csap le rájuk.
A tudat örvénylése, rotációjának pokolisága sorsdöntő tánca minden
törzsnek.

Az állatokat is megfertőztük értelmünkkel.
A kutyám nem egy tőlem független lény, születése és halála bennem
megy végbe.
A természet, annak szentsége és istenisége, minden mulandó és
újraéledő Érosz Tanatosza
nem más, mint a bűn üdvössége és szófogadóvá, mozgékonyá teszi
testem.
A magány a végső óra játéka. Förfogatos tánc és hívása a még
meg nem éltnék.

A test elvesztette a bűn és vágyódás bélyegét. Új mítosz, mely rossz
ajtón kopog. Nem érti az ismeretlen nyelveket, hisz nincs eredetük.
A magány csukott szemmel érez át téged – szüzességed vaksötétben
veszi el.

Varázslatos erő a magány, a tudat benne végtelen,
szabad és önmagunknál is valóbb.

A KÖLTŐ ÁLMA

Kiömlik a csillagok tüze.
Az érintésből egy sötét madár kiszakad,
semmi sejtés kel a ködből,
úttalanság ritmusa a békés vizeken.

Végtelen témákhoz érve bebújok a jégbe
s láthatatlan kézzel a lehelet fodrát
markolom.

Kiömlök egy szembe. Az össz botanikával egyetemben.
Az eseményekkel, állatokkal, metafizikával együtt
folyóvá leszek. Egy hatalmas egység.

Folyásom nem lemérhető.
 Senki sincs, ki partomra ülne,
 és nézné magát tükrömben.
 Folyás vagyok, mely szikrázik a csöndben.
 Csönd vagyok, mely lépésed irányítja.
 Ezer szemmel nézlek.

MILAN JESIH

SEMMIT ÖLTVE

(. . .
*üresen tátong a színpad mélye
 és egy istenség, járva bolondját,
 ott hozza az első sziklát létre.*

*Körös-körül nincsvilág s a lélek kel,
 megtalálva benne hű otthonát,
 hol nézni, érezni, hallani nem kell,
 – Leszek – leheli néma sóhaját.*

Milan Jesih)

Ahogy retten egy madár s meginog az ág,
 azután elcsendesül s nem remeg tovább,
 ilyen békét akarok én
 s a nyugalmat,
 mellyel a madár az ágra visszatér.

Hol a tág térségekben benne van a tér
 s a térbe a térség bősége belefér,
 megpihenni akarok én,
 hol lelkeimmel
 a bő mindenség majd békén összeér.

Ekkor lassan elborít, betölt a semmi.
 Ág és madár nyugalma lényem felveszi,
 magányát leveti a magány
 s szűnven a
 gondolat magába némán visszaszáll.

Így leszek semmit öltve békéből, csendből
 s bennem a csend ha békésen megcsendül,
 mert csend volt, vissza elül
 s csendülésére
 a csendben csendesen újra csak csend ül.

És ha lesz mégis egy istenség, oly bolond,
 ki egy világot oktalanul elgondolt
 benne én újra nem leszek,
 nézem csak e
 világot, mit csendem csendben eltemet.

HÁROM NÉZET

Hófehér városháza, tornya ezüst
 mind a tizenkettő. Hosszú a dél,
 tart míg az óra ily nagy időt elüt
 és a csend városra visszatér.

Igaz lehet, vagy csak úgy tűnik talán
 az utazónak, ki ott épp megállt,
 kulisszák állnak csak az út oldalán
 – az lát így, kire emlék, téboly szállt –

és szétrepülnek a magasba mindjárt,
 üresen tátong a színpad mélye
 és egy istenség, járattva bolondját,
 ott hozza az első sziklát létre.

Körös-körül nincsvilág s a lélek kel,
 megtalálva benne hú otthonát,
 hol nézni, érezni, hallani nem kell,
 – Leszek – leheli néma sóhaját.

Tizenkét égbe magasló tornyával
 a vén városháza, hogy homlokod
 töröld, míg üti az óra sorjában,
 lábadoz leereszted csomagod.

NAGY Zsuzsa fordításai